

РЕШЕНИЕ

№ 247

гр. София, 06.03.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 8-МИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на седми февруари през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Красимир Машев

Членове: Златина Рубиева
Петя Алексиева

при участието на секретаря Красимира Г. Г.ева
като разгледа докладваното от Красимир Машев Въззивно гражданско дело
№ 20221000502406 по описа за 2022 година

Производството е по реда на чл. 258 и сл. ГПК.

С Решение № 260044/10.06.2022 г., постановено по т. д. № 54/2021 г. по описа на ОС-гр.Враца, ГО, частично е уважен предявеният от И. Й. М. срещу ЗД „Бул Инс” АД осъдителен иск с правно основание чл. 432, ал. 1 КЗ, във вр. с чл. 45, ал. 1 ЗЗД за заплащане на сумата от 1000 лв. (искът е отхвърлен за разликата до пълния му предявен размер от 30000 лв.), представляваща застрахователно обезщетение за причинените неимуществени вреди при настъпило на 22.12.2019 г. застрахователно събитие, ведно със законната лихва върху главното парично притезание от 06.06.2020 г. до окончателното му изплащане.

За да постанови решението, първоинстанционният съд е приел, че са установени всички правопораждащи спорното материално право юридически факти, като съобразно уредените в чл. 52 ЗЗД критерии за справедливост заместващото обезщетение за причинени неимуществени вреди от настъпване на процесното застрахователно събитие е в размер на сумата от 1000 лв.

Така постановеното решение в срока по чл. 259, ал. 1 ГПК е обжалвано от ищеца в частта, в която предявеният иск с правно основание чл. 432, ал. 1 КЗ, във вр. с чл. 45, ал. 1 ЗЗД е отхвърлен за сумата над 1000 лв. до размера от 10000 лв., поддържайки, че то е необосновано, тъй като при определяне размера на заместващото обезщетение съобразно критериите за справедливост, установени в нормата на чл. 52 ЗЗД, решаващият първоинстанционен съд не е съобразил в достатъчна степен високия интензитет на претърпените травматични увреждания. Счита, че определеният размер не съответства на формираната по сходни правни казуси съдебна практика.

Въззиваемият-ответник е подал в законоустановения срок по чл. 263, ал. 1 от ГПК отговор на въззивната жалба, в която поддържа становище за нейната неоснователност. Счита, че заявената претенция в размер на разликата от присъдените 1000 лв. до 10000 лв. е

прекомерна и не съответства на критериите за справедливост, уредени в чл. 52 ЗЗД, при присъждане на заместващо обезщетение за конкретно причинените на ищеца неимуществени вреди. Поддържа своевременно заявеното частично правонамаляващо материалноправно възражение за съпричиняване на вредоносния резултат от противоправното поведение на ищеца.

Третото лице-помагач на страната на ответника е подал в законоустановения срок писмен отговор на въззивната жалба, като изразява становище за нейната неоснователност. Поддържа наведените в преклузивните срокове правонамаляващи възражения за съпричиняване на вредоносния резултат от противоправното поведение на пострадалия – 1) неправомерно придвижване на пътното платно при наличие на тротоар и 2) алкохолното опиянение поради наличие на алкохолно съдържание в кръвта от 1,96 ‰.

Ищецът не е обжалвал първоинстанционното решение в частта, в която предявеният осъдителен иск е отхвърлен над сумата от 10000 лв. до пълния му предявен размер от 30000 лв., а от ответника и от третото лице-негов помагач в частта, в която този иск е уважен за сумата от 1000 лв., поради което в тази част то е влязло в сила и въззивният съд не дължи произнасяне.

Съгласно чл. 269 ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта – в обжалваната му част, като по останалите въпроси е ограничен от релевираните въззивни основания в жалбата.

Първоинстанционното решение е валидно и допустимо.

Съдът, като съобрази доводите на страните и събраните писмени и гласни доказателства, поотделно и в тяхната съвкупност, съгласно правилата на чл. 235, ал. 2 ГПК, намира за установено следното от фактическа и правна страна, във връзка с наведените във въззивните жалби пороци на оспорения съдебен акт.

ОС-гр. Враца, ГО, е бил сезиран с осъдителен иск с правно основание чл. 432, ал. 1 КЗ, във вр. с чл. 45, ал. 1 ЗЗД.

Правната норма, регламентирана в чл. 432, ал. 1 КЗ, урежда и гарантира правната възможност на увреденото лице да предяви пряк иск за обезщетяване на претърпените вреди срещу застрахователя, с когото делинквентът или отговорно за неговото противоправно деяние лице е сключил договор за застраховка „Гражданска отговорност“, обезпечаваща неговата деликтна отговорност. Фактическият състав, от който възниква имуществената отговорност на застрахователя за заплащане на застрахователно обезщетение на увреденото лице, обхваща следните две групи материални предпоставки (юридически факти): 1) застрахованият виновно да е увредил ищеца, като му е причинил имуществени или неимуществени вреди, които от своя страна да са в пряка причинно-следствена връзка с противоправното поведение на застрахования и 2) наличие на застрахователно правоотношение, произтичащо от договор за застраховка „Гражданска отговорност“ между делинквента и ответника - застраховател.

Тъй като обжалваното решение е влязло в законна сила в частта, в която е уважен искът за заплащане на застрахователно обезщетение за причинени неимуществени вреди при настъпване на процесното застрахователно събитие на 22.12.2019 г. – до сумата от 1000 лв. (в частта, в която първоинстанционното решение не е обжалвано), основанийето (правопораждащите спорните материални права юридически факти) на предявения осъдителен иск е установено със сила на пресъдено нещо, като спорът по настоящото дело

се съсредоточава върху обстоятелството дали първоинстанционният съд правилно е приложил критериите за справедливост, уредени в разпоредбата на чл. 52 ЗЗД, при определяне размера на заместващото обезщетение, както и дали пострадалият е допринесъл чрез своето противноправно поведение (неправомерно придвижване на пътното платно при наличие на тротоар и алкохолно опиянение поради наличие на алкохолно съдържание в кръвта от 1,96 ‰) в единния съвкупен съпричинителен процес за настъпване на вредоносните последици.

При определяне размера на обезщетението е необходимо да се отчете начинът на извършването на противноправното деяние, претърпените от ищеца болки и страдания вследствие на причинените му травматични увреждания, периодът за пълното възстановяване, неговата възраст, причинените му неудобства и дискомфорт при социални контакти, социално-икономическите условия в страната към момента на настъпване на застрахователното събитие, както и високият нормативно определен лимит на обезщетението за настъпили неимуществени вреди, виновно причинени от застраховано лице по застраховка „Гражданска отговорност” – в размер до 10,400 млн. лв., независимо от броя на пострадали лица (арг. чл. 492, т. 1 КЗ - в релевантната редакция на тази правна норма).

Понеже неимуществените вреди, които представляват неблагоприятно засягане на лични, нематериални блага, не биха могли да бъдат възстановени, предвиденото в закона обезщетение не е компенсаторно, а заместващо и се определя съобразно критериите, предписани в правната норма на чл. 52 ЗЗД – по справедливост от съда. Съгласно ППВС № 4/1968 г. понятието „справедливост” по смисъла на чл. 52 ЗЗД не е абстрактно понятие. То е свързано с преценката на редица конкретни обективно съществуващи обстоятелства, които трябва да се имат предвид от съда при определяне на размера на обезщетението.

При определяне на това заместващо обезщетение следва да се вземе предвид обстоятелството, че от процесното ПТП на ищеца са причинени следните травматични увреждания: оток и охлузване вдясно слепоочно и челно, оток и кръвонасядане на долен десен клепач и дясна скула, гръдният кош, двете бедра и десен глезен, охлузвания в поясната, седалищната и срамна области, охлузвания на ляв лакът и на двете колена. Вещото лице изяснява, че възстановителният период при този вид травми е продължил **2-3 седмици**, като възстановяването е **пълно**.

При изслушване на СМЕ в проведеното пред ОС-гр. Враца о. с. з. на 15.03.2022 г. експертът-лекар пояснява, че на ищеца не е поставяна диагноза „мозъчно сътресение”, като това обстоятелство се установява от представения по делото фиш на ЦСМП-Бяла Слатина (отразен е негативен неврологичен статус, което означава, че няма белези на мозъчно сътресение). Касае за състояние след контузия на главата, състоящо се в охлузване, оток и кръвонасядане на лицето вдясно. В този смисъл получените от ищеца при процесното ПТП увреждания представляват временно разстройство на здравето, безопасно за жИ.та.

От показанията на свидетеля П. П., близък приятел на ищеца, се изяснява, че при посещението в дома му в края на 2019 г. ищецът изглеждал недобре („долната част на тялото му беше охлузена и имаше много синини по краката, от дясно на лицето; главата много го болеше”). Установява, че в продължение на месец ищецът продължавал да изпитва

неразположение („продължи да бъде на легло и ние му помагахме, за да се изправи, тъй като се оплакваше, че много го болят краката”). След като се е възстановил здравословно, пострадалият заминал на работа в Чехия.

При така изяснените правнорелевантни факти въззивният съд приема, че заместващото обезщетение на ищеца за причинените му от протИ.правното поведение на делинквента неимуществени вреди е в размер на 9000 лв. (поради тази причина този, както и много от предявените искове срещу ГФ и застрахователни дружества, е следвало да се заявят до размера от 25000 лв., като родово компетентен би бил районният съд - но високият размер на отхвърлената част от предявения иск, респ. на предявената въззивна жалба се отразява върху размера на дължимото адвокатско възнаграждение). Наистина, законодателят е определил висок нормативен максимум на застрахователното обезщетение за причинените от застрахованото лице неимуществени вреди – в размер до 10,400 млн. лв., независимо от броя на пострадалите лица (арг. чл. 492, т. 1 КЗ, в редакцията на тази правна норма към релевантния момент). Следователно, по този начин той е целял заместващото обезщетение да отговаря на действително претърпените болки и страдания. Но заместващото обезщетение представлява парично право, като неговата обезщетителна функция е насочена към получаване на имуществени блага, чрез които да бъде морално удовлетворен пострадалият, като емоционално да бъдат потиснати изживените неблагоприятни последици от причинените му болки и страдания. В този смисъл съобразно обществено-икономическите условия в страната към момента на настъпване на процесното застрахователно събитие – 22.12.2019 г., и наложилите се морални норми в обществото, респ. съобразно съдебната практика справедливият размер за заплащане на заместващо обезщетение при подобни травматични увреждания (оток и охлузване вдясно слепоочно и челно, оток и кръвонасядане на долен десен клепач и дясна скула, гръдния кош, двете бедра и десен глезен, охлузвания в поязната, седалищната и срамна области, охлузвания на ляв лакът и на двете колена), които по своя характер са леки, без опасност за здравето и ЖИ.та (но те са многобройни – по цялото тяло и главата), на пострадал в работоспособна възраст (52 години към момента на настъпване на процесното ПТП), **при общ лечебен и възстановителен период 2-3 седмици**, настоящата съдебна инстанция приема, че заместващото обезщетение за преживените от ищеца болки и страдания вследствие на настъпилото ПТП възлиза на сумата от 9000 лв. (тази сума е към минимума на установения в чл. 492, т. 1 КЗ размер на заместващото обезщетение по договор за задължителна застраховка „Гражданска отговорност” на автомобилистите). САС, при съобразяване с опитните правила, взема предвид и правнорелевантния факт, че при настъпване на процесното ПТП пострадалият неминуемо е изживял **изключително силен стрес, шок, уплаха** при **удара** с движещия се лек автомобил (тези факти се установяват и от показанията на свидетеля К. С. – униформен полицай: „Чу се пиццено. Видях, че от страната на водача стърчат едни крака под автомобила. Опитвахме се да изтеглим човека, но той беше заклещен – главата му беше опряна в двигателя и с крик успяхме да повдигнем колата, за да извадим човека. Не помня колко време продължи това. Той издаваше звуци подобни на грачене и помислих, че умира”).

Основателно обаче е своевременно наведено от ответника (наистина след срока по чл. 131, ал. 1 ГПК, но своевременно – непосредствено след установяване на действителния механизъм на процесното ПТП, чрез приетата от първоинстанционния съд САТЕ) и третото лице-негов помагач възражение за съпричиняване на вредоносния резултат от пострадалия (т. нар. „компенсация на вини”, уредена в чл. 51, ал. 2 ЗЗД). За да се определи дали е налице съпричиняване на вредоносните последици, респ. степента на участие на пострадалия в цялостния съпричинителен процес, е необходимо да се изследва механизмът на настъпване на процесното ПТП. Процесуалното задължение (доказателствената тежест) за установяването на този правнорелевантен факт принадлежи на страната, която навежда това частично правоизключващо възражение, като доказването трябва да е **пълно** (несъмнено, безспорно) съобразно правилата, предписани в правната норма на чл. 154, ал. 1 ГПК.

От приетата от ОС-гр. Враца като компетентно изготвена и неоспорена от страните САТЕ се изяснява правнорелевантният факт, че на 22.12.2019 г. в тъмната част на денонощието при нормална видимост в населено място и при разрешена скорост от 50 км./ч. водачът на л. а. „Форд Галакси” е предприел на кръстовището на ул. „Хан Аспарух” и ул. „Петко Д. Петков” маневра за обръщане на движението, при което е навлязъл в ул. „Хан Аспарух”. Към този момент ищецът се е намирал с други пешеходци на платното за движение на ул. „Хан Аспарух” с лице към кръстовището на ул. „Петко Д. Петков”. Същите са се движели по платното за движение на ул. „Хан Аспарух” срещу лекия автомобил, като забелязвайки това навлизане, ищецът и другите пешеходци са се разбягали в двете посоки отляво и отдясно, за да избегнат удара с него. Установява се, че мястото на удара между лекия автомобил и пешеходеца е настъпило на около **2,5 м.** от левия край на ул. „Хан Аспарух” по дължината на ул. „П. Д. Петков” и на **1,80 м.** от левия край по ширината на платното за движение на ул. „П. Д. Петков”, т.е. пешеходецът се е намирал на пътното платно **преди** кръстовището между двете улици. То е било изградено от камъни, като към момента на настъпване на процесното ПТП пътното платно е било мокро и кално.

Вещото лице-автоексперт пояснява в проведеното пред ОС-гр. Враца на 15.03.2022 г. о. с. з. обстоятелството, че непосредствената причина за настъпилия удар е управление на МПС, след употреба на алкохол, което е довело до **закъсняла** реакция на водача за предприемане на аварийно спиране при възникналата опасност. Установява, че пешеходците, вкл. и ищецът не са се движили съобразно изискванията на правилата за движение, като макар и да не са били изградени тротоари, са съществували затревени (**тротоарни**) площи, които обективно са били **използваеми** от пешеходци.

Тези правнорелевантни обстоятелства се потвърждават и от показанията на очевидеца – свидетеля Сл. М. (син на делинквента, който е бил пътник в процесния лек автомобил): „Ние взехме левия завой и на момента спряхме, защото нещо се случи – имаше удар. С баща ми слязохме от колата и с помощта на полицейския служител извадихме човека отдолу... Ударът с пешеходеца настъпи **на пътното платно**. Имаше и други пешеходци, но те бяха **от страни на тротоарната площ**. Тротоарът там е с плочки, между които има израснала трева. Ударът с пешеходеца стана на главното шосе – **в средата на каменния път**”.

От приетата от САС като компетентно изготвена и неоспорена от страните СТОКСЕ се изяснява, че наличието на алкохол в кръвта на пострадалия пешеходец в концентрация 1,96 ‰ категорично повишава значително риска от настъпване на пътния транспортен инцидент – при тази степен на повлияване е намалена способността за отговор към **външни стимули**, както и за възприемането и обработването на информация, което води до повишено реактивно време на фона на изразена некоординираност на движението и нарушено равновесие на тялото.

Следователно, по несъмнен, безспорен, категоричен начин бе установено в процеса на доказване от ответника и третото лице-помагач, на които принадлежи процесуалното задължение (доказателствената тежест), че при настъпване на процесното застрахователно

събитие пострадалият ищец е нарушил законоустановените правила при движение на пешеходци. Като не е използвал тротоара при настъпване на процесното застрахователно събитие, пострадалият чрез своето протИ.правно поведение (нарушение на диспозицията на правната норма, уредена в чл. 108, ал. 1 ЗДвП – „Пешеходците са длъжни да се движат по тротоара или банкета на пътното платно”) е допринесъл в съвкупния съпричинителен процес за настъпване на удара, с който са му причинени процесните телесни увреждания. Наистина, не е уредена изрична нормативна забрана пешеходците да се движат без да са употребили алкохол, но както е изяснило вещото лице-токсиколог това обстоятелство значително е повишило риска от настъпване на пътнo-транспортен инцидент, поради което трябва да се вземе предвид при съвкупната преценка на единния съпричинителен процес между фактите и явленията в обективната действителност.

От друга страна обаче, първопричина за настъпване на релевантното застрахователно събитие е виновното протИ.правно поведение на водача на лекия автомобил, който, макар и да е имал видимост, при наличие на алкохол в кръвта над нормативно допустимото количество (1,67‰ – съобразно споразумението, одобрено в наказателното производство, притежаващо последиците на влязла в сила осъдителна присъда), при извършване на правомерна маневра не се е съобразил с конкретната пътна обстановка и висока опасност – пешеходци, движещи се по пътното платно, поради което е настъпил вредоносният резултат (нарушение на правилото за поведение, уредено в чл. 20, ал. 2 ЗДвП, във вр. с чл. 5, ал. 2, т. 1 ЗДвП и чл. 116 ЗДвП).

При така изяснените правнорелевантни факти и при съобразяване с казуалния принос на всички участници в процесното ПТП настоящият съдебен състав достига до правния извод, че приносът на пострадалия в съвкупния съпричинителен процес за настъпване на травматичните увреди е 1/3 (в случай че ищецът не се бе движил по платното за движение, а по свободната тротоарна площ, не би настъпило релевантното ПТП). Следователно, определеното от въззивната инстанция заместващо обезщетение на ищеца за причинените му неимуществени вреди трябва да се намали с 1/3 (3000 лв.), като то възлиза на сумата от 6000 лв. (9000 лв. – 3000 лв.).

Въз основа на така приетите за установени правнорелевантни факти и изложените правни доводи обжалваното решение трябва да бъде отменено в частта, в която предявеният иск е отхвърлен за разликата над сумата от 1000 лв. до сумата от 6000 лв., като в тази част той бъде уважен.

При този изход на спора първоинстанционното решение, което в тази част по своето правно естество представлява определение, трябва да се отмени и в частта, в която на основание чл. 78, ал. 3 ГПК в тежест на ищеца са присъдени съдебни разноски (по компенсация) над сумата от 1254,59 лв. до 1740 лв. В полза на адв. И. Н. Ж. от САК трябва да се присъди на основание чл. 38, ал. 2 ЗА допълнително сумата от **87,45 лв.** за осъщественото пред първоинстанционния съд процесуално представителство, а на адв. П. З. П. от САК - за безплатното процесуално представителство пред САС, сумата от **666,67 лв.** - на основание чл. 7, ал. 2, т. 4 от Наредба № 1/9.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, в новата редакция (при общ обжалваем интерес от 9000 лв.). На основание чл. 78, ал. 3 ГПК, във вр. с чл. 273 ГПК в полза на въззиваемия-ответник (съобразно отхвърлената част от въззивната жалба) следва да се присъди сумата от **420 лв.**, представляваща сборът от заплатеното адвокатско възнаграждение с ДДС и възнаграждението за изготвяне и изслушване на СТоксЕ.

Тъй като ищецът е бил освободен от процесуалното задължение за заплащане на

държавна такса на основание чл. 83, ал. 1, т. 4 ГПК, ответникът трябва да бъде осъден по правилата на чл. 78, ал. 6, във вр. с чл. 83, ал. 1, т. 4 ГПК да заплати допълнително държавна такса за разглеждане на иска пред СГС в размер на **200 лв.**, а в полза на бюджета на САС сумата от **100 лв.**, представляваща дължимата държава такса за разглеждане на въззивната жалба.

Мотивиран от горното, Софийският апелативен съд

РЕШИ:

ОТМЕНЯ Решение № 260044/10.06.2022 г., постановено по т. д. № 54/2021 г. по описа на ОС-гр. Враца, ГО, **в частта**, в която е отхвърлен предявеният от И. Й. М. срещу ЗД „БУЛ ИНС” АД иск с правно основание чл. 432, ал. 1 КЗ, във вр. с чл. 45, ал. 1 ЗЗД **над** сумата от 1000 лв. до размера от 6000 лв., представляваща заместващо обезщетение за причинени неимуществени вреди, вследствие на ПТП, настъпило на 22.12.2019 г., ведно със законната лихва от 06.06.2020 г. до окончателното ѝ заплащане и **в частта**, в която на основание чл. 78, ал. 3 ГПК И. Й. М. е осъден да заплати на ЗД „БУЛ ИНС” АД съдебни разноски **над** сумата от 1254,59 лв. до присъдения размер от 1740 лв., като вместо това **ПОСТАНОВЯВА**:

ОСЪЖДА ЗД „БУЛ ИНС” АД, ЕИК 831830482, със седалище и адрес на управление гр. София, бул. „Джеймс Баучер” № 87 **да заплати** на И. Й. М., ЕГН *****, със съдебен адрес гр. София, бул. „Александър Дондуков-Корсаков” № 5, вх. „В”, ап. 25 по иска с правно основание чл. 432, ал. 1 КЗ, във вр. с чл. 45, ал. 1 ЗЗД допълнително сумата от **5000 лв.** (общо за 6000 лв.), представляваща заместващо обезщетение за причинени неимуществени вреди, вследствие на ПТП, настъпило на 22.12.2019 г., ведно със законната лихва от 06.06.2020 г. до окончателното ѝ заплащане.

ПОТВЪРЖДАВА Решението в останалата обжалвана част.

РЕШЕНИЕТО в останалата част като необжалвано е влязло в сила.

ОСЪЖДА на основание чл. 38, ал. 2 ЗА ЗД „БУЛ ИНС” АД **да заплати** на адв. И. Н. Ж. от САК, с адрес гр. София, бул. „Александър Дондуков-Корсаков” № 5, вх. „В”, ап. 25 допълнително сумата от **87,45 лв.** - адвокатско възнаграждение за осъществено безплатно процесуално представителство пред ОС-гр. Враца, а на адв. П. З. П. от САК, със същия адрес - сумата от **666,67 лв.** - адвокатско възнаграждение за осъществено безплатно процесуално представителство пред САС.

ОСЪЖДА на основание чл. 78, ал. 3 ГПК, във вр. с чл. 273 ГПК И. Й. М. **да заплати** на ЗД „БУЛ ИНС” АД сумата от **420 лв.** – съдебни разноски пред САС.

ОСЪЖДА на основание чл. 78, ал. 6, във вр. с чл. 83, ал. 1, т. 4 ГПК ЗД „БУЛ ИНС” АД **да заплати** допълнително сумата от **200 лв.** държавна такса – в полза на бюджета на ОС-гр. Враца, а в полза на бюджета на САС – сумата от **100 лв.**

РЕШЕНИЕТО е постановено при участието на Г. К. М., ЕГН ***** – трето лице-помагач на ЗД „БУЛ ИНС” АД.

РЕШЕНИЕТО може да се обжалва с касационна жалба пред Върховния касационен съд по правилата на чл. 280 ГПК в 1-месечен срок от връчването му на страните.

ПРЕПИС от настоящото Решение да се връчи на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____